

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОЗИЧЕНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ІСПАНСЬКОМУ СЛЕНГУ

Катерина БОНДАРЕНКО (Кропивницький, Україна)

Мета статті – з'ясувати вплив англійської мови на іспанський та український сленг на лексичному рівні. Матеріал для аналізу – дані українських та іспанських словників субстандартної лексики. В результаті суцільної вибірки з'ясовано, що відсоток запозичень з англійської в обох досліджуваних субмовах є доволі незначним: лексичний субстандарт переважно формується засобами рідної мови. Семантичні особливості англіцизмів (зокрема, їхня концентрація в межах певних лексико-семантичних груп) свідчить про антропоцентричний характер сленгу, і водночас – про наявність у ньому лінгвокультурних особливостей.

Ключові слова: запозичення, сленг, семантичний, лексико-семантична група, лінгвокультурний

Цель статьи – определить особенности влияния английского языка на украинский и испанский сленг на лексическом уровне. Материал для анализа – данные украинских и испанских словарей субстандартной лексики. В результате сплошной выборки стало очевидным, что объем заимствований в обоих языках довольно незначительный: лексический субстандарт в основном формируется при помощи ресурсов родного языка. Семантические особенности англицизмов, в особенности, их концентрация в определенных лексико-семантических группах, опосредованно

свидетельствует об антропоцентричном характере сленга, а также его лингвокультурной специфике.

Ключевые слова: заимствования, сленг, семантический, лексико-семантическая группа, лингвокультурный.

The aim of the article is to pinpoint lexical influence of English over Spanish and Ukrainian slang. The author has concentrated on the borrowings of words, phrases and meanings to Spanish and Ukrainian substandard. To this end, the most authoritative Spanish and Ukrainian slang dictionaries have been scrutinized. The analysis points to not significant lexical influence of English language over Spanish and Ukrainian slang. Nevertheless semantic characteristics of borrowings definitely point to the slang anthropocentric nature as well as its lingvocultural peculiarities.

Key words: borrowing, slang, semantic, lexical semantic group, lingvocultural

Актуальність дослідження визначається необхідністю дослідження субстандартної лексики в контексті активізації спілкування між країнами Європи. Дослідження запозичень набуває особливої значущості за умов глобалізації, в тому числі і на рівні мовних явищ. Об'єктом дослідження є українські та іспанські сленгові лексичні одиниці, які є запозиченнями з англійської мови. Предмет дослідження – лексико-семантичні особливості запозичень з англійської мови в іспанському та українському сленгу. Матеріалом слугувала суцільна вибірка сленгових лексичних одиниць з сучасних словників субстандартної лексики іспанської та української мов [7; 9; 11]. Метою дослідження є визначення лексико-семантичних особливостей запозичень з англійської мови в українському та іспанському сленгу. Завданнями даного дослідження є виокремлення лексико-семантичних груп з найбільшим відсотком запозичень з англійської мови; з'ясувати лінгвокультурну специфіку запозичень у українському та іспанському сленгу.

Сленг – це невід’ємна складова будь-якої національної мови. Зважаючи на відсутність усталеного серед науковців визначення сленгу [2; 4], нам, слідом за У.О. Потятиник, здається доцільним визначати сленг як “особливий соціостилістичний *субваріант* ненормативної ... мови ... із наскрізною соціодемографічною дистрибуцією, який характеризується: соціопсихологічною мотивацією вживання; соціостилістичною зниженістю повідомлення; домінуванням конотативного компонента над денотативним; неодмінно більш чи менш вираженою експресивно-емотивною та евалюативною семантикою; обмеженою функціональністю; неоднорідністю складу; надлексикалізацією певних сфер” [6: 39]. На відміну від терміну **жаргон** або **арго** зазначене визначення не вказує на обмеженість групи носіїв, а отже не є суперечливим, на відміну від широковживаного в терміні **загальний жаргон**.

Запозичення є одним з засобів збагачення лексики мов, у тому числі і неформальної субмови – сленгу. Різноманітні аспекти функціонування та адаптації запозичень в українському субстандарті розглядалися В.В. Балабіним, І.А. Гонтою, Н.О. Поповою; В.П. Сніцар, І.І. Щур та іншими [1; 3; 5; 8; 10]. Загальна кількість запозичень з англійської мови в сучасному іспанському сленгу становить 48 лексичних одиниць, в українському – 130 лексем, що почасти спростовує думку про активність такого джерела поповнення складу зазначеного мовного утворення.

Виявлені в результаті суцільної вибірки лексичні одиниці було віднесено, у відповідності до їхнього значення, до лексико-семантичних груп, принципово виділених об'єднань слів, конститuentи яких мають однаковий граматичний статус і характеризуються однорідністю значеннєвих відношень – відношень значеннєвої близькості за синонімічним типом. Найбільшу кількість англіцизмів було виявлено в межах лексико-семантичного поля (далі – ЛСП) “*Назви особи за характерними ознаками: за властивістю, станом, відносинами, зв'язками, дією, функцією*”. У межах цього поля англіцизми переважно концентруються в наступних лексико-семантичних групах (ЛСГ).

У межах ЛСГ “*Назви особи за соціальною властивістю, за характерним соціальним станом, дією, функцією, за особистими і суспільними відносинами, зв'язками*”, конкретніше – “*за станом власного панування або залежності, за володінням власністю*”, в іспанському сленгу виявлено одиниці типу *vip* ‘людина з високим соціальним статусом’ (з англ. – very important person), *jet* ‘нувориш’ (з англ. – jet set), *dupa* ‘людина з низьким соціальним статусом, жертва’ (з англ. – dupe); український сленг представлено лексемами типу *аут* ‘дурень, невдаха’, *дузер* ‘невдаха’, *аскач* ‘жебрак, прохач’, *бос* ‘начальник на роботі’. В українському сленгу англіцизми типу *скінхед* ‘неонацист’, *грінпіс* ‘палкий охоронець природи, член міжнародної організації “Greenpeace”’, входять до угруповання “*Назви особи*

за входженням до партій, громадських рухів, а також по відношенню до громадських, ідеологічних течій, рухів”, решта – до “Назви членів, прихильників молодіжних, дитячих, неформальних організацій, рухів”: байкер ‘мотоцикліст, представник окремої субкультури. Зазвичай має особливі прикмети стилю: банадану на голові, косуху, шкіряні штани або затерті джинси, багато пернів’ хонер ‘представник “вуличної” субкультури любителів хіп-хопу’, фан ‘фанат, пристрасний прихильник (як правило, рок-групи чи спортивної команди)’, хіпар ‘той, хто належить до угруповання хіпі’, геймер ‘людина, що постійно грає в комп’ютерні ігри (має негативну конотацію: вказує на осіб, які залежні від комп’ютерних ігор)’.

Англiцизми використовуються на позначення осіб за особистими, суспільними відносинами, зв’язками паренти ‘батьки’, файзер ‘батько’, гьорла ‘кохана дівчина’, бой ‘хлопець’, факер ‘коханець’, лавер ‘коханець’ лише в українському сленгу. Відповідні іспанські ЛСГ таких одиниць не містять.

У межах ЛСГ “Назви особи за професією, спеціальністю, родом занять, характером діяльності” іспанські англiцизми представлені лексемами типу brodel ‘колега’ (з англ. – brother), chertan ‘президент’ (з англ. – chairman), diler ‘перевізник наркотиків’ (з англ. – dealer); українські – діджик ‘діджей’, МС (емсі) ‘ведучий (в основному – на вечірках, в нічному клубі)’, доктор хаус ‘лікар’, кеп ‘капітан’, коп ‘поліцейський’, драйвер ‘водій, шофер’, пушер ‘торговець наркотиками вроздріб’ тощо.

Значну кількість англiцизмів зафіксовано в межах ЛСГ “Назви особи за фізичним, фізіологічним, психічним станом, властивістю, дією, за статтю, а також за статтю і віком”. Іспанський сленг містить лексеми типу: dandi ‘елегантний чоловік’ (з англ. – dandy), yogurina ‘приваблива дівчина’ (з англ. – yogurt), yurı ‘молода людина’ (з англ. – young), gay ‘гомосексуаліст’ (з англ. – gay), beibi ‘молода людина’ (з англ. – baby); український – факуша ‘жінка’, мен ‘хлопець, молодий чоловік’, бембик ‘хлопець, молодий чоловік’, грінго ‘хлопець, молодий чоловік’, бейба ‘дівчина’, чілдрен ‘дитина’, барбі ‘гарненька, але дурна, схожа на ляльку дівчина’, вумен ‘статечна жінка’, цитадель розміру XXI ‘тілиста дівчина’, свінгер ‘той, хто бере участь у свінгу (нетрадиційні інтимні стосунки, коли кілька пар обмінюються своїми партнерами)’, сексі ‘сексуально приваблива дівчина’, кіндер-сюрприз ‘лисий чоловік’ скінхед, ‘лиса людина’ тощо.

У межах ЛСП “Назви продуктів матеріальної діяльності людини” зафіксовано такі іспанські сленгізми, як elepé ‘диск, що дозволяє записувати багато інформації’ (з англ. – long playing record), boila ‘бойлер’ (з англ. – boiler), elevator ‘ліфт’ (з англ. – elevator), monises ‘гроші’ (з англ. – money), mountainbai ‘гірський велосипед’ (з англ. – mountain bike), cloche ‘зчеплення у транспортному засобі’ (з англ. – clutch) тощо; українські – валькман ‘авдіоплеер’, тюнер ‘радіо’, херокс ‘ксерокс’, борда ‘материнська плата комп’ютера’, бусик ‘мікроавтобус для пасажирських перевезень у місті’, трем ‘трамвай’, байк ‘мотоцикл, велосипед’, джипер ‘позашляховик (джип) будь-якої марки’, хамер ‘позашляховик, джип (необов’язково “Наттер”)', долари ‘долари’, грін ‘долари США’, бейджик ‘картка з особистими даними, що носить на грудях; будь-яке посвідчення’, флаер ‘папірець (рекламний буклет, запрошення, квиток), що дає можливість придбати певну послугу зі знижкою’, драме ‘ударні інструменти’, бед ‘ліжко’ тощо.

До угруповання “Назви споруд і приміщень громадського, лікувально-оздоровчого, торгівельного, адміністративного призначення” в іспанському сленгу входять одиниці типу: yáter ‘туалет’ (з англ. – water closet), guáter ‘туалет’ (з англ. – water closet), barberchop ‘перукарня’ (з англ. – barbershop), pub ‘кафе, заклад громадського харчування’ (з англ. – pub), cuarto oscuro ‘бар для гомосексуалістів’ (калька з англ. – dark room) тощо; в українському – шоп ‘магазин’, чендж ‘кіоск продажу валют’, флет ‘квартира’, хаус ‘дім, житло’, дабл ‘туалет’.

У складі ЛСГ “Назви продуктів харчування, їжі, напоїв” в іспанському сленгу було виявлено лексеми chaucha ‘обід’ (з англ. – chow), submarino ‘бутерброд’ (з англ. – submarine), sandwich ‘бутерброд’ (з англ. – sandwich), perrito caliente ‘бутерброд хот дог’ (з англ. – hot dog), cachú ‘кетчуп’ (з англ. – ketchup), candis ‘цукерки’ (з англ. – candies); в українському – віскас ‘їжа’, дрінк ‘алкогольний напій’, вайн ‘вино’, баунті ‘самогон із

цукрового буряку', ботл 'пляшка зі спиртним', драгс 'наркотик', барбі 'барбітурати крек 'штучно виготовлений кокаїн' меріджейн 'марихуана' тощо.

Доволі незначною є кількість запозичень у межах ЛСГ "Назви тіла, організму, їх частин, продуктів життєдіяльності": пuez 'чоловічі статеві органи' (калька з англ. – *nuts*), sara de póquer 'обличчя, яке не виражає емоцій' (калька з англ. – *poker face*), bodi 'тіло' (з англ. – *body*).

ЛСГ "Назви одягу, взуття і супутніх предметів. Назви прикрас" представлено іспанськими сленгізмами типу (2 та 4% відповідно): sudadera "толстовка" (калька з англ. – *sweat shirt*), blúmer 'спідня білизна' (з англ. – *bloomers*); українськими – хенд 'одяг Секонд Хенд', катони 'джинсові брюки', левіса 'джинси фірми Levi's', траузес 'труси', шуззи 'взуття, черевики', адіки 'кросівки Adidas', саліки 'взуття фірми Salamander', мартенси 'взуття марки Doc Martens', найки 'кросівки Nike', рибки 'кросівки фірми Reebok', стіли 'важки черевики фірми Steel', снікерси 'кросівки на плоскій підшви', блейз 'головний убор з козирком від сонця', без 'сумка', голда 'золото, вироби із золота' тощо.

У межах ЛСГ "Назви абстрактних понять: явищ, ситуацій, подій" іспанський сленг представлено англіцизмами типу clínap "чистота" (з англ. – *clean up*), emilio "електронна пошта" (з англ. – *e-mail*), bisnes "маленький бізнес" (з англ. – *business*); український – дизастер 'проблема, неполадка, катастрофа', аут 'крах, провал', трабл 'проблема', смайл 'усмішка; часто – занадто широка, «американська», ханговер 'алкогольне похмілля', тріп 'так звана "подорож" – марення – під дією наркотиків-галюциногенів', креза 'відхилення від норми в мисленні, поведінці; божевілля', сейшн 'пятика', бі-бі-сі 'інформація' андеграунд 'повний комплект інтимних послуг', дестрой 'гулянка, пиятика з негативними наслідками', паті 'вечірка', релаксейшн 'відпочинок' тощо.

Лексико-семантичні групи англіцизмів в українському та іспанському сленгу (кількісна характеристика)

№	Лексико-семантична група	укр. сленг	іспан. сленг
1.	Назви особи за характерними ознаками: за властивістю, станом, відносинами, зв'язками, дією, функцією	36 (37,8%)	13 (27%)
2.	Назви тіла, організму, їх частин	3 (3,15%)	3 (6%)
3.	Назви споруд і приміщень громадського, торговельного, призначення	8 (8,4%)	8 (16%)
4.	Назви продуктів харчування, їжі, напоїв	10 (10,5%)	7 (15%)
5.	Назви одягу, взуття і супутніх предметів	17 (17,85%)	2 (4%)
6.	Назви абстрактних понять: явищ, ситуацій, подій	13 (13,65%)	7 (15%)
7.	Назви продуктів матеріальної діяльності людини	18 (18,9%)	8 (17%)
Разом:		105 (100%)	48 (100%)

Таб. 1

Класифікація англіцизмів іспанського та українського сленгу за лексико-семантичними групами дозволило виявити центри атракції запозичень. Суттєва диспропорція в межах лексико-семантичних груп, пов'язаних з товарами широкого вжитку, як-от одягу, автомобілів тощо, опосередковано вказує на недостатній рівень розвитку цих сфер в українському суспільстві, відтак, надмірну увагу та потребу в (надлишковій) лексикалізації. Проведений кількісний аналіз підтвердив антропоцентричний характер сленгової лексики, зосередженість на її соціальній реалізації. Водночас, технологізація та глобалізація сучасного суспільства не залишається поза увагою, вербалізуючись у відповідних лексико-семантичних угрупованнях запозиченнями з англійської мови.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. – К.: Логос, 2002. – 313 с.
2. Бондаренко К.Л. Макрокомпозиція нового словника субстандартної лексики української та англійської мов". – Наукові записки. – випуск 126. – серія: філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2013. с. 93-97.

3. Гонта І.А. Структурні й семантичні особливості композит-метафор в американському сленгу: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київськ. держ. лінгв. ун-т. – К., 2000. – 20 с.
4. Маковский М.М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология). – М.: Высш. шк., 1982. – 135 с.
5. Попова Н.А. Английские заимствования на Украине в 90-е годы XX ст. // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць. – Вип. 5. – Харків: ХДПУ. – 2000. – С. 65–72.
6. Потятиник У.О. Соціолінгвістичні та прагмастилістичні аспекти функціонування сленгової лексики (на матеріалі періодики США) Дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – Львів, 2002. – 197 с.
7. Словник сучасного українського сленгу / Упорядник Т.М. Кондратюк. – Харків: Фоліо, 2006. – 350 с.
8. Сніцар В. П. Аналітичний огляд літератури з проблем новітніх англомовних запозичень у лексико-семантичну систему української мови ю – Вісник КНЛУ. – № 1. – К., 2012. – С. 251-260.
9. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови: Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень. – К.: Критика, 2003. – 336 с.
10. Щур І.І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 15 с.
11. Basset D. Gran diccionario del argot el sohez. Larousse Panteta Sa Avda, 2000. – 803 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Катерина Бондаренко – доцент кафедри перекладу та прикладної лінгвістики КДПУ ім. В. Винниченка
Наукові інтереси: соціолінгвістика, порівняльна лексикологія української та англійської мов, переклад